

"El capitalisme treballa avui per dominar les ments"

Autor: Jordi Navarro **Data:** 3 de juliol de 2019

El capitalisme treballa avui per dominar les ments, i està descobrint com explotar les persones sense assalariar-les. Aquestes són només dues de les afirmacions que ens han aportat la Miren Etxezarreta (economista) Mireia Claverol (historiadora) i Ferran Polo (pedagog) en aquesta entrevista.

La Miren, la Mireia i el Ferran són tres dels autors del llibre "[Economia crítica a l'aula](#)" publicat recentment per Rosa Sensat, i formen part del Seminari d'Economia Crítica TAIFA, un grup obert de Barcelona integrat per unes 40 persones amb el repte d'autoformar-se i generar pensament crític.

En el seu llibre pòstum, l'historiador Josep Fontana defineix capitalisme i democràcia com un engany. Ho és?

Miren Etxezarreta (ME): Rotundament sí. Dins del capitalisme no hi pot haver una democràcia genuïna ja que el capitalisme es basa en l'explotació d'uns sers humans per d'altres.

Mireia Claverol (MC): Absolutament d'acord, el capitalisme socialment és un sistema que no funciona perquè hi ha molta gent que es mor de gana; ecològicament és inviable perquè estem destruint el món; i des d'un punt de vista polític s'ha carregat el concepte mateix de la paraula democràcia.

Doncs, que bé que ens ho han venut!

Ferran Polo (FP): Es clar, perquè s'ha de legitimar el sistema per tal que no hi hagi revolta.

MC: En el capitalisme hi ha l'Estat, i totes les institucions de l'Estat tenen com a funció donar suport a l'acumulació de capital i legitimar la pròpia existència del sistema enfront de la població. I això passa des que el capitalisme és capitalisme, i ha aconseguit fer creure a la gent que el que tenim és un sistema políticament igualitari, encara que d'igualitari no en tingui res.

Autors: Kevin Bran i Gerard Marinello

Durant dècades el capitalisme va tenir un fort competidor, el comunisme, però amb la caiguda del Mur s'ha quedat amb el monopoli. Hi ha vida fora del capitalisme?

MC: Es clar que sí. Només fora del capitalisme hi ha vida. Només fora del capitalisme hi haurà vida si volem que totes les persones visquin dignament. El que passa és que l'enemic és molt poderós perquè el capitalisme té una gran capacitat de transmutar-se, d'assimilar, de canviar, és camaleònic, va canviant i es va adaptant a totes les situacions, fagocitant tot allò que se li enfronta.

FP: I no hem d'oblidar mai que darrere de la ma invisible hi ha el puny invisible. Darrere de Mcdonalds hi ha McDonnell Douglas.

ME: Però tampoc podem oblidar que els assajos econòmics alternatius que s'han fet fins ara han fracassat, cosa que ha donat la impressió que el capitalisme és l'únic sistema possible.

“Només fora del capitalisme hi haurà vida si volem que totes les persones visquin dignament”

Hi ha una economia de dretes i una d'esquerres?

ME: Sí i no. Hi ha interpretacions diferents de com funciona l'economia, i aquestes interpretacions corresponen a

I d'això se'n parla al seu llibre "Economia crítica a l'aula"?

Sí. Economia crítica és un llibre per a quixots perquè s'enfronta a molins de vent. És un intent de penetrar en la realitat d'allò que està passant per desmitificar-ho. Des d'Economia crítica intentem oferir un seguit de pautes per desvetllar les interpretacions que venen dels poders polític i econòmic.

Autors: Kevin Bran i Gerard Marinello

Realment, cal avui introduir l'economia crítica a l'aula?

ME: És imprescindible.

FP: I també a l'acadèmia...

MC: Sobretot a l'acadèmia, a la universitat, perquè el professorat si avui té coneixements d'economia és només d'economia convencional i dels economistes clàssics. Els economistes crítics estan fora dels aprenentatges de la universitat, i també de l'escola i dels llibres de text.

ME: El que s'està ensenyant avui a l'escola i als llibres de text és ideologia..

MC: Sí, ideologia pura, i està molt allunyat de la realitat actual de l'economia. Es diuen coses com que el mercat està equilibrat, que es treballa per a l'oferta i la demanda, o que els interessos individuals de cadascú si se sumen acaben conformant el benestar comú. Totes elles són mentida.

Alguns partits els acusaran d'adoctrinament...

MC: No més del que adoctrinen ells.

FP: Et poso un exemple recent d'adoctrinament a l'escola: estem revisant un llibre de text d'economia de quart d'ESO d'una editorial coneguda i respectada, i posa el cas d'una noia que acaba la carrera i que ella mateixa reconeix que la culpa que no trobi feina és perquè hi ha un salari mínim interprofessional i uns convenis laborals que li impedeixen trobar-ne, perquè sí que en trobaria si acceptés un salari menor i sense convenis. I aquest és només un exemple perquè tot el llibre està ple de fallàcies i de mitges veritats.

ME: I també podríem parlar dels programes escolars i educatius que financen les entitats bancàries...

Certament, sobre l'entrada de les entitats bancàries a l'educació hi ha debat dins i fora de l'escola, i punts de vista força discrepants...

MC: Ja des del segle XIX el capitalisme vol entrar a l'escola per tal d'introduir en el cap dels nens les idees de competència, competitivitat, flexibilitat. I des de fa temps, tant des del Banc Mundial com des d'altres estaments econòmics globals es treballa fortament en aquesta línia.

FP: El document inicial d'aquesta manera de concebre l'escola és l'informe de la UNESCO "La educación encierra un tesoro" de Jacques Delors.

ME: Les idees que plantegen les entitats bancàries són terribles, com per exemple, i això tant per a alumnes de primària com de secundària, que cal fer-nos plans de pensions, o que hem de pagar els deutes...

Potser ho fan perquè no es torni a repetir la crisi del 2008. Com que es va dir que va ser per culpa d'haver viscut per damunt de les nostres possibilitats...

ME: En cap cas la crisi va ser culpa nostra. Hi ha unes persones i unes organitzacions que tenen poder econòmic i polític i que tenen la culpa de la crisi. La crisi no és un fenomen meteorològic, sinó que s'ha generat per un seguit de decisions importants que han pres aquells que tenen el poder econòmic, i alguns, pocs, que tenen el polític, perquè els que realment manen són els del poder econòmic.

"El capitalisme està descobrint com explotar la gent sense assalariar-la"

Autors: Kevin Bran i Gerard Marinello

Parlar d'economia és parlar de diners?

ME: No només. El diner és com una capa que dissimula moltes coses, però no és més que el material extern d'unes relacions de fons.

Els diners físics estan també en crisi?

MC: Estan desapareixent. De fet, el diner bancari avui no és diner real, és fictici, és virtual.

ME: I les darreres teories econòmiques diuen que l'Estat pot crear tot el diner que vulgui, sense tenir en compte l'estalvi previ o el crèdit existent. Que, al capdavall, tot és un problema de confiança.

Si també en economia tot està canviant ràpidament, què els hi hauríem de dir als nois i noies de cara a poder sobreviure en els propers anys?

ME: Els hem d'explicar l'economia com un procés evolutiu, i això és el que hem intentat explicar en el llibre.

El capitalisme actual no és com el de després de la Segona Guerra Mundial que podia legitimar-se oferint benestar econòmic. El problema del capitalisme actual és que no ofereix allò que la gent espera d'ell

I els hi recomanariem que fossin emprenedors?

ME: No, perquè es un engany ideològic que serveix per legitimar que hi hagi tanta gent jove que no tingui treball. El capitalisme actual no és com el de després de la Segona Guerra Mundial que podia legitimar-se oferint benestar econòmic. El problema del capitalisme actual és que no ofereix allò que la gent espera d'ell.

FP: La idea d'emprenedoria i de ser empresa d'un mateix és la raó neoliberal, i serveix per netejar estadístiques. El que és preocupant i perillós és que s'ha implicat l'escola en aquesta idea, per preparar els joves per al nou mercat de treball, que és un mercat on no es vol que hi hagi persones assalariades.

ME: El que és important avui és el pas que està donant el capitalisme per ocupar i dominar les ments de les persones. Perquè abans un treballador sabia que era un treballador, que hi havia algú a l'altre costat, però avui l'emprenedor està sol i això elimina la capacitat de veure qui hi ha a l'altre costat. El capitalisme està descobrint com explotar la gent sense assalariar-la.

I això cap on ens porta?

MC: cap a una societat cada cop més distòpica, més violenta i repressiva.

I si no hem de ser emprenedors i no ens deixen ser assalariats, què podrem ser?

MC: Podem ser cooperativistes.

ME: El problema de la joventut avui és que no depèn del que vulgui ser, sinó que no té sortides, i la proposta que els hi fan per tal que siguin emprenedors és per fer-los-hi veure, i enganyar-los, tot dient-los-hi que si no es converteixen en empresaris de Silicon Valley és per culpa seva.

FP: El que han de fer els joves és el que van fer les persones a finals del XIX i principis del XX: associar-se, perquè sols no ens en podem sortir.

Realment aquesta és la sortida?

ME: Ja està passant. Cada cop hi ha més grups de gent que està fent coses contradictòries amb el sistema, no dic revolucionàries, però sí diferents i contràries amb el que vol el sistema. Grups petits de persones, com per exemple el nostre propi [Seminari d'Economia Crítica TAIFA](#), que és un espai obert d'autoformació i divulgació, amb l'objectiu de transformar la societat actual a través de la generació de pensament crític, i que actualment compta amb unes 40 persones.

Llancem doncs un crit d'esperança cap al futur, malgrat tot?

Sí. Som cada cop més optimistes perquè hi ha multitud de petits *brots verds*. No està fet, però l'arrel ja hi és.

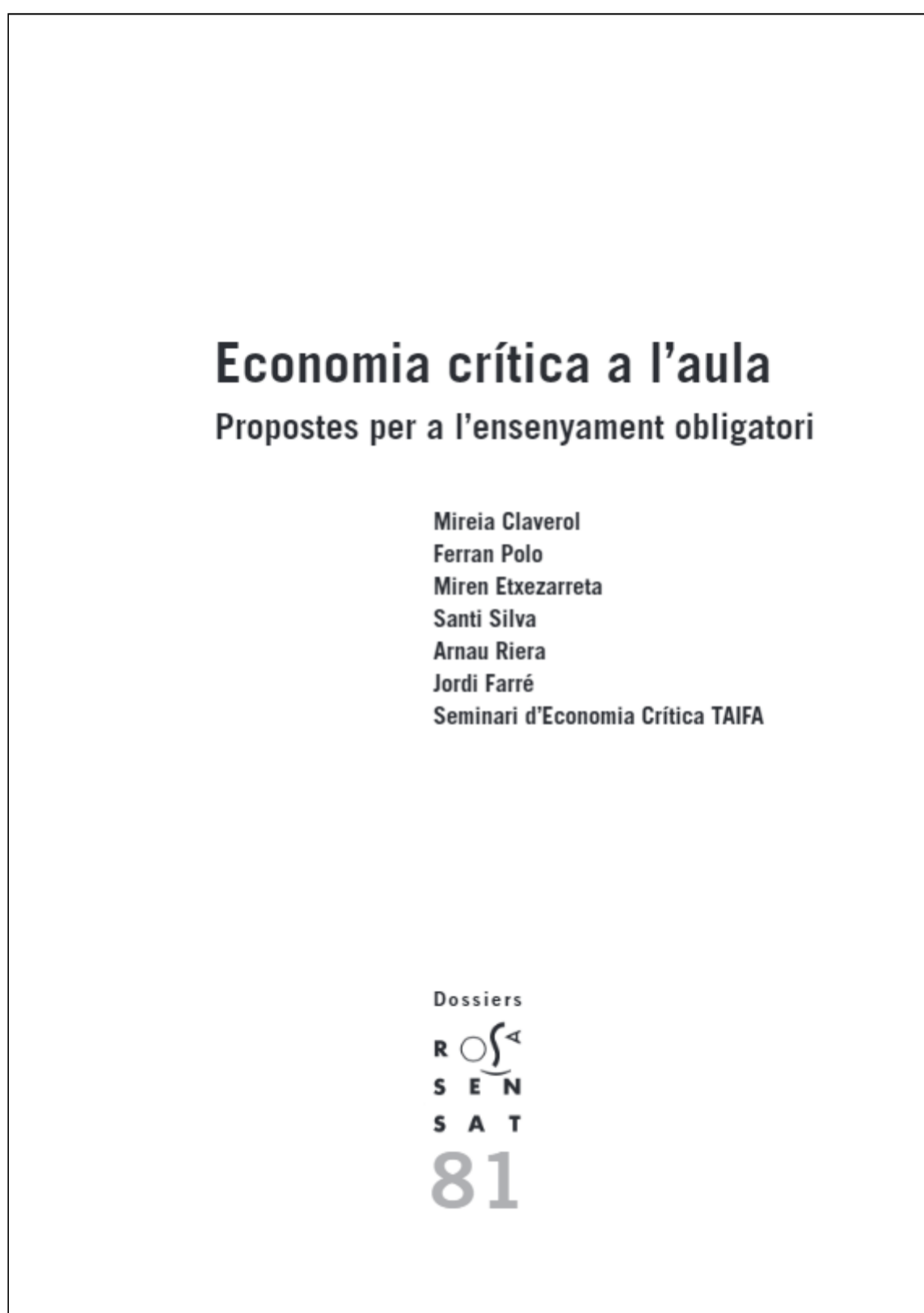

Entrevista sobre el llibre "Economia crítica a l'aula" amb Mireia Claverol, Ferran Polo i Miren Etxezarreta

Rosa Sensat

49:47

Consulta les primeres pàgines d'[Economia crítica a l'aula](#)

Relacionats

[Herois Ràpid, un projecte que salva vides](#)

[Conclusions de la 58a Escola d'Estiu: El dret a llegir](#)

Subscriu-te al nostre butlletí!

Vols rebre informació sobre totes les novetats formatives i activitats de l'Associació?

[Subscriu-t'hi!](#)

Competència digital docent

Oferim cursos gratuïts per l'acreditació de la Competència Digital Docent (Nivells B1 i B2).

[Tota la informació i inscripció!](#)

Activitats i publicacions

Economia crítica a l'aula

Curs B1: Descubrim el podcàsting 4

Curs B2: El pensament computacional a l'aula 4

Curs B2: El pensament computacional a l'aula 3

Amb el suport de:

Inici

[Política de Privacitat, Dret al Desistiment i Drets de l'usuari](#)

[Avís legal](#)

[Drets de l'usuari](#)

[Apunta't al butlletí](#)

[Espai d'Usuari](#)

L'Associació

[Qui som](#)

[Associa't](#)

[Els espais de l'Associació](#)

[Com ens organitzem](#)

[Contacte i horari](#)

[Subscripcions](#)

[Subscripcions digitals](#)

Biblioteca

[Fons històric](#)

[Projectes](#)

[Recursos](#)

Formació

[Totes les activitats formatives](#)

[Escola d'Estiu](#)

[Acompanyament a centres](#)

[Grups de treball](#)

[Preguntes més freqüents](#)

segueix-nos

